

OMBUDSMANKA

Závěrečná zpráva o činnosti ombudsmanky Právnické fakulty Univerzity Karlovy za Akademický rok 2022/2023

Opatřením děkana ze dne 29.6.2023 byla zřízena pozice ombudsmana/ky Právnické fakulty UK. Během letních prázdnin 2022 byly řešeny primárně technicko - administrativní záležitosti, hlavní činnost započala v souvislosti se zahájením akademického roku 2022/2023.

Kontakty na ombudsmanku:

tel. 724 769 929

email: ombudsmanka@prf.cuni.cz

místnost 118 na fakultě (konzultační hodiny každé pondělí 15 – 16hod, ideálně po předchozí domluvě vzhledem k možné kolizi).

Platforma NNTB.

Více informací také na webu Právnické fakulty, v sekci Podpora a pomoc:

<https://www.prf.cuni.cz/podpora-a-pomoc/ombudsmanka-pravnicke-fakulty-uk>

1. Podněty

K 31. 8. 2023 obdržela ombudsmanka celkem 40 podnětů. Z toho 6 podnětů bylo přijato telefonicky, 26 prostřednictvím emailu a 8 podnětů prostřednictvím platformy NNTB. Celkem se uskutečnilo také 7 návazných osobních setkání s podatelí.

11 podnětů bylo přijato v anonymní formě (7 podatelů zvolilo pro anonymní formu konzultace platformu NNTB, 3 telefonní kontakt a 1 podatel si za tímto účelem zřídil zvláštní email). Totožnost všech podatelů bez výjimky zůstává chráněná, totožnost žádného z podatelů nebyla ověřována.

20 podatele byly ženy, 17 podatelů bylo z řad mužů (u tří podatelů nebylo možné vzhledem k formulaci a anonymní podobě pohlaví identifikovat).

Studenti PF byli podatelci v 35 případech, vyučující ve 2 případech. Zaměstnanci (neakademičtí pracovníci) v 0 případech. Jedna podatelka (zahraniční studentka) spadala pod jinou fakultu, bylo jí poskytnuto obecné poradenství a byla propojena s kompetentní osobou v rámci své fakulty. 2 podatelé nebyli nijak na PF napojeni a byli odkázáni na jinou odbornou pomoc.

6 podnětů se vztahovalo k organizačním záležitostem fakulty.

9 podnětů se týkalo průběhu zkoušky/zápočtu/semináře/obhajoby.

4 podněty souvisely s hodnocením zkoušky/zápočtu.

4 podněty souvisely s duševním zdravím (stres, úzkost, vztahy mimo fakultu).

10 podnětů se týkalo nevhodného chování (jak se strany studentů, tak i vyučujících či zaměstnanců fakulty).

Na každé podání je reagováno bez zbytečného odkladu. Ombudsmanka neověřuje totožnost podatele a respektuje anonymitu, leda by to bylo nezbytné pro vyřízení podání a další kroky k nápravě. Ombudsmanka vždy postupuje s vědomím podatele, nic se neděje za jeho/jejími zády. Pro některá podání je dostatečná konzultace, podatel dostane stanovisko a informaci o možných způsobech řešení. Někdy je nutné získat vyjádření druhé strany, popř. může ombudsmanka zprostředkovat komunikaci (zejm. pokud chce podatel zůstat v anonymitě). V některých případech učinila ombudsmanka také doporučení směrem k vedení fakulty. Každý podnět je individuální a žádný podnět není špatný.

Ve srovnání s jinými fakultami není počet podnětů nezanedbatelný, byť v kontextu celkového počtu studujících a zaměstnanců fakulty se může zdát číslo nízké.

2. Spolupráce

Dne 18. 5. 2022 se ombudsmanka zúčastnila setkání ombuds osob v Olomouci, a to pod záštitou Kláry Laurenčíkové (tehdejší ombudsmanky FAMU), Jaroslava Šotoly a Michaely Antonín Malaníkové (ombudsman a jeho zástupkyně na FF UPOL). Další formální i neformální setkání následovala, a to s cílem zasíťovat všechny zainteresované osoby a vyměnit si zkušenosti, neboť na většině vysokých škol je pozice ombudsmana/ky novinkou.

Během celého akademického roku také probíhala v Praze pravidelná setkávání mezi zástupci jednotlivých pražských vysokých škol, pod které spadají činnosti ombuds osoby (nikoliv na všech VŠ je zřízena přímo pozice ombudsmana/ky, agendu pak přejímají jiná oddělení nebo pověřené osoby).

Byla navázána spolupráce s ombudsmankou Univerzity Karlovy PhDr. Kateřinou Šámalovou, Ph.D., a rovněž také s představiteli UK Pointu a poradenských služeb v rámci UK Pointu (který nabízí velmi mnoho seminářů, workshopů a školení v oblasti duševního zdraví, a to i pro studenty PF UK) a dalšími ombuds osobami v rámci celé České republiky, mj. i pod nově zřízenou Školskou ombudsmanskou platformou.

Cca 1x měsíčně probíhají setkání ombudsmanky s děkanem PF UK prof. JUDr. Radimem Boháčem, Ph.D., jejichž cílem je předat informace a doporučení v návaznosti na obdržené podněty i jinou činnost (s vědomím podatelů a respektováním povinnosti mlčenlivosti), během akademického roku se uskutečnilo také několik setkání s JUDr. Honuskovou, Ph.D., proděkanou pro rozvoj fakulty a dalšími zainteresovanými zaměstnanci fakulty mající rozvoj fakulty ve své gesci, jakož i se zástupci Katedry právních dovedností, jejichž činnost se do určité míry překrývá a doplňuje s činností ombudsmanky.

V termínu 14. – 16. 6. 2023 se v Praze uskutečnila také mezinárodní konference ENOHE (European Network of Ombuds in Higher Education), které se díky finančnímu příspěví UK Point Univerzity Karlovy zúčastnila také ombudsmanka PF UK. Členy ENOHE jsou ombuds osoby na celém světě, během společných setkání je tak možné vyměňovat si zkušenosti, inspirovat se nebo inspirovat druhé a navázat kontakty pro případnou budoucí spolupráci.

3. Další aktivity

V srpnu/září 2022 se ombudsmanka zúčastnila Seznamovacího kurzu pro první ročníky PF UK (organizováno PF UK), kde studenty seznámila s podpůrnými opatřeními na fakultě, institutem ombudsmana a možnostmi, jak řešit případné nevhodné chování či jiné nepatřičné jevy, se kterými by se studující při svém studiu mohli potkat.

Během akademického roku se ombudsmanka aktivně zúčastnila také akce FHSafe (29. 9. 2022) a FHSafe2 (22. 4. 2023) na Fakultě humanitních studií UK a akcí organizovaných spolky Studentská mediace Praha (26. 11. 2022) a Mater Nostra (30. 11. 2022), dále akcí a setkání NKC gender a věda na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy (4. 10. 2022) a Žen v právu (6. 10. 2022), a rovněž také Noc fakulty PF UK (2. 11. 2022), Jakou chceme fakultu PF UK (8. 11. 2022) či zasedání Akademického senátu PF UK.

Spolu s JUDr. Lucií Širokou byl natočen podcast Ombudsmanka PF UK – podpůrná síla nejen pro studentstvo

(dostupné mj.

zde: https://www.youtube.com/watch?v=d5YcLP4qVUw&list=PLaAC9FU2V9TT4FcCkKuKmyW2_wriwVBMMy&index=8).

V lednu 2023 se ombudsmanka stala členkou poradní komise ombudsmanky UK při šetření podnětu týkajícího se sexuálního obtěžování na Fakultě humanitních studií UK a podílela se na přípravě závěrečné zprávy a návazných doporučení (s učiněnými závěry se následně ztotožnila také Etická komise UK), a byla přizvána k poradenství v rámci konkrétních případů i v dalších případech mimo PF UK.

V prosinci 2022 se realizovalo pilotní školení pro studenty „*Jak zvládnout zkouškové*“ (původní název „*Jak přežít zkouškové*“), kterého se zúčastnilo celkem 30 studentů (maximální kapacita).

V červnu 2023 se uskutečnilo pilotní školení pro zaměstnance „*Duševní zdraví studentů a jak s ním pracovat*“, jehož cílem bylo poskytnout zájemcům praktické rady ohledně komunikace

se studenty se specifickými potřebami v oblasti duševního zdraví, tipy na řešení krizových situací, případně informace o další podpoře a pomoci v této oblasti. Semináře se zúčastnili celkem 4 zájemci z řad vyučujících.

4. Činnost psychologické a kariérní poradny

V červnu 2023 převzala ombudsmanka záštitu nad provozem psychologické a kariérní poradny.

Do června 2023 fungovala psychologická poradna vždy v pondělí, v úterý a ve středu. Na každý z uvedených dnů se počítá s časovou dotací 4hod. V červnu 2023 ukončila svou činnost na fakultě pondělní poradkyně Michaela Vodenka Poláková a od září 2023 nastoupila MUDr. Petra Ročková, která poskytuje poradenství ve čtvrtek. Od září 2023 je tedy poradenství realizováno v úterý (Mgr. et. Mgr. Bc. Šárka Červinková), ve středu MUDr. Mgr. Štěpánka Pabiánová a ve čtvrtek (MUDr. Petra Ročková, Ph. D.). Cílovou skupinou poradny jsou studenti a zaměstnanci PF UK, zájem ze strany studentů o konzultaci je velký. Kontakty na poradny naleznou studenti zde: <https://www.prf.cuni.cz/poradna> a také na nástěnce ve vestibulu fakulty.

Každá konzultace trvá cca 50 min. a je koncipována jako krizové poradenství. Ve výjimečných případech je možné, aby zájemce přišel na konzultaci opakovaně.

Kariérní poradna je realizována vždy každé úterý v čase 16 – 20hod, po předchozím objednání. Poradkyněmi jsou Andrea Csirke a Alice Müllerová. Ze strany studentů je o poradnu střídavý zájem.

Byla navázána spolupráce s kariérním centrem na UK <https://kariernicentrum.cuni.cz/KCUK-41.html>.

Ve spolupráci s Mgr. et. Mgr. Bc. Šárkou Červinkovou byla otevřena podpůrná skupina (předpokládala se motivační minimální finanční spoluúčast studentů), o kterou však byl ze strany studentů zcela minimální zájem.

5. Konkrétní zjištění a navazující doporučení

5.1.

Z podnětů a další komunikace se studenty lze dovodit, že studenty trápí:¹

Rozdílnost nároků jednotlivých zkoušejících a s tím související nespravedlivé hodnocení;

Nedostatek, nebo neúplnost informací ohledně zkoušky, státnice, obhajoby;

Rozdílné podmínky jednotlivých kateder stran obhajoby diplomové práce;

¹ Považuji za nutné uvést, že se nejedná o úplný nebo dogmatický výčet, ale o souhrn toho, s čím jsem se při své činnosti nejčastěji setkala.

Nevhodné příklady nebo poznámky při výkladu (např. zlehčování postavení oběti trestného činu, genderově podmíněné vtipy);

Překračování hranic, vůči kterému je obtížné se vymezit;

Pozdní příchody zkoušejících na zkoušky, dlouhé a stresující čekání;

Pozdní (nebo žádné) reakce vyučujících na e-maily a obecně nedodržení termínů nebo nastavených pravidel;

Osobní problémy, úzkosti, stres, pochybnosti, ztráta motivace;

Z organizačních věcí nespádajících do kompetence ombudsmanky je nutno zmínit problematický SIS.

Z podnětů a další komunikace s vyučujícími lze dovodit, že vyučující trápí²:

Nerespektování a neplnění studijních povinností ze strany studentů;

Pozdní příchody studentů na semináře;

Obavy ze šikany nebo křivého obvinění a následná ostrakizace;

Nedocenění (nejen finanční).

5.2.

Fakulta nemá stanovená pravidla týkající se vztahů mezi studenty a vyučujícími (Etický kodex UK je v tomto směru nedostatečný). Problém přitom nečiní pouze milostné vztahy, ale obecně i jiné „nadstandardní“ vztahy (tykání, setkávání se soukromě např. v restauraci, alkohol během výjezdních seminářů), bez ohledu na to, jak se mohou jevit nevinně. Nelze vždy vycházet z premisy, že „jsme všichni dospělí a svéprávní“. Praxe (i na jiných VŠ) ukazuje, že překračování hranic profesního vztahu vyučující/student může vést k poměrně zásadním problémům i nedorozuměním. Doporučuji tuto problematiku min. otevřít k diskuzi.

5.3.

Je vhodné upravit a zpřehlednit webové stránky fakulty a aktualizovat informace (nejen) ohledně podpory a pomoci, a to nejen na webu.

5.4.

Je žádoucí pokračovat v provozu psychologické a kariérní poradny, ale získat validní data o návštěvnosti a zakázkách (se zachováním anonymity).

5.5.

Jednotlivé katedry (i jednotliví vyučující) mají nastavená vlastní pravidla či podmínky (pro komunikaci, pro udělování zápočtů, pro tvorbu či obhajobu diplomové práce apod.). Chybí

² Považuji za nutné uvést, že se nejedná o úplný nebo dogmatický výčet, ale o souhrn toho, s čím jsem se při své činnosti nejčastěji setkala.

jednotný systém, komunikace směrem ke studentům je tak často nepřehledná a roztříštěná. Při respektování specifik jednotlivých kateder by bylo vhodné pokusit se systém sjednotit.

5.6.

Zajistit školení zaměstnanců či alespoň vedoucích zaměstnanců v oblasti komunikace se studenty se specifickými studijními potřebami a školení týkající se krizové komunikace a řešení krizových situací. Pokračovat se semináři, workshopy a školeními pro studenty v oblasti well being a studijních dovedností.

5.7.

Učinit opatření na podporu sladování rodinného a pracovního života (zřízení dětské skupiny, podpora zkrácených úvazků a rozvržení pracovní doby) a v tomto směru zejm. do budoucna počítat s alokací finančních prostředků.

5.8.

Nastavit systém spravedlivého (a motivačního) finančního ohodnocování vyučujících a zaměstnanců fakulty.

Podněty a sdělení studentů a vyučujících (v rádech jednotek) jsou nepochybně cenným zdrojem informací, nicméně nelze činit zobecňující závěry bez hlubší analýzy. **Jako zcela zásadní tak do budoucna vnímám provedení komplexního sociologického šetření mezi studenty i zaměstnanci na fakultě, s cílem získat konkrétní data o situaci** (tj. spokojenost na fakultě, setkávání se s nežádoucími jevy, mezilidské vztahy, přístup k podpoře a pomoci, sladování rodinného a pracovního života apod.).

V minulosti již určitá šetření proběhla, ale validita výstupu není příliš velká, šetření byla navíc prováděna s velmi úzkým zaměřením a s minimální návratností. Během akademického roku také probíhá řada jiných dotazníkových šetření (hodnocení studia, hodnocení zkoušek, někteří vyučující mají své vlastní dotazníky ohledně toho, jakým způsobem vedou výuku), což může být pro studenty matoucí. Uvedené šetření pak může být propojeno také s auditem rovných příležitostí, který je v mnoha soukromých i veřejných institucích již standardem. Bez relevantních dat není možné činit odpovídající opatření. Šetření by se pak mělo v pravidelných intervalech opakovat, aby bylo možné vyhodnotit úspěšnost provedených změn. Negativem šetření je samozřejmě jeho finanční náročnost.

Tato zpráva byla zpracována dne 31. 12. 2023 a bude přeložena Akademickému senátu na jednání dne 8. 2. 2024.

Mgr. Eva Hrubá